

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2016 р.

ТЕОРІЯ МУЗИЧНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістра
напряму 8.02020401 «Музичне мистецтво»

Програма навчальної дисципліни «Теорія музично-творчої діяльності»
для студентів за напрямом підготовки 8.02020401 «Музичне мистецтво»
заочної форми навчання

10 лютого 2016 року – 20 с.

Розробник: Коменда О.І., кандидат мистецтвознавства, доцент

Рецензент: Новакович М.О., кандидат мистецтвознавства, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри історії,
теорії мистецтв та виконавства
протокол № _____ від _____ 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ Чепелюк В.А.

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією Інституту мистецтв
протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ Шиманський П.Й.

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету
протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

© Коменда О.І., 2016

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Теорія музично-творчої діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра напрямку 8.02020401 «Музичне мистецтво».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія музично-творчої діяльності» є суб'єкт та об'єкт музично-творчої діяльності та різні аспекти творчої діяльності музиканта.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Теорія музично-творчої діяльності» використовує знання і навички з дисциплін «Психологія», «Основи теоретичного музикознавства», «Історія музичної культури», «Хоровий клас», «Оркестровий клас», «Джаз-хор», «Спеціальний музичний інструмент», «Хорове диригування» та інші.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Дослідження проблем особистості у доробку провідних наукових шкіл ХХ століття.
2. Діяльнісна теорія особистості Олексія Леонтєва.
3. «Реконструкція» генетичних витоків музичного стилю. Стильові системи і підсистеми.
4. Творчі аспекти музичної інтерпретації. Інтенаційно-творчі механізми аналізу музичного твору.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія музично-творчої діяльності» є виховання високопрофесійного музиканта, сприяння його всебічному та гармонійному розвитку, естетичному і духовному збагаченню.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія музично-творчої діяльності» є засвоєння студентами поняттєво-термінологічного апарату теоретичного музикознавства, отримання навичок мислення, систематизації, порівняння та узагальнення, аналізу та інтерпретації музичних фактів, жанрів, стилів і текстів, розуміння музичної діяльності як комплексу дій (операцій), спрямованих на реалізацію творчого потенціалу особистості в умовах певного соціокультурного середовища.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- загальні характеристики особистості музиканта як суб'єкта музично-творчої діяльності;
- основні теоретичні поняття, положення та структуру теорії музично-творчої діяльності (активності);
- сутність основних теоретичних понять та категорій в сферах жанро-, стилезнавства та інтерпретації, що належать до ос-

новних засобів і методів музично-творчої діяльності;

- методологію жанрово-стильового аналізу та інтерпретації музичних текстів.

вміти:

- аналізувати музично-творчу діяльність видатних композиторів та виконавців минулого та сучасності;
- володіти психобіографічною, номотетичною та ідеографічною методиками дослідження музично-творчої особистості;
- вибудовувати мотиваційну структуру музично-творчої особистості;
- визначати жанрово-стильову генезу запропонованих музичних текстів;
- володіти методологією виконавської та музикознавчої інтерпретації музичних текстів.
- володіти мовленнєвими навичками.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год. / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи музично-творчої діяльності.

Тема 1. Дослідження проблем особистості у доробку провідних наукових шкіл ХХ століття.

1. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Базова та модальна особистості. Структура особистості. Поняття творчості, творчої особистості. Основні підходи до вивчення творчості та творчої особистості.
2. Класифікація здібностей. Обдарованість. Талант. Основні підходи до вивчення здібностей. Воля та її функції. Характер та його компоненти. Акцентуації характеру.
3. Потреби, мотиви, види мотивів, мотивація. Спрямованість особистості. Мікро- та макро-структура діяльності. Види діяльності в синхронному та діахронному вимірах.
4. Психологія. Зігмунд Фройд. Концепція особистості (Ід, Его, СуперЕго). Неофрейдизм. Карен Хорні. Потяг до безпеки та потяг до задоволення бажань. Невротичні потреби. Еріх Фромм. Теорія відчуження. Поняття соціального характеру. Епігенетична теорія Еріка Еріксона.
5. Аналітична психологія. Карл Густав Юнг. Концепція свідомості, особистого несвідомого та колективного несвідомого. Поняття архетипу. Архетип «самості». Інтраверт. Екстраверт. Підтипи: інтуїтивний, ро-

- зумовий, емоційний.
6. Гештальтпсихологія. Курт Левін. Теорія поля. Валентність. Потреби. Життєвий простір особистості. Індивідуальна психологія. Альфред Адлер. Концепція суспільних почуттів (community feelings). Біхевіоризм. Формула особистості Едварда Чейса Толмен. S – I – R. Берес Фрідерік Скіннер. Джуліан Роттер. Д. Уотсон.
  7. Гуманістична психологія. «Я-концепція» Карла Роджерса. Особистість повного функціонування (fully functioning person). Гордон Оллпорт. Персональні диспозиції. Поняття «пропріуму». Абрахам Маслоу. Дефіцитарні мотиви (Д-мотиви), буттєві мотиви (Б-мотиви, метамотиви).
  8. Факторні теорії особистості. Раймонд Кеттел. Поняття ергу. Ганс Айзенк. Чотирирівнева модель особистості. Теорія особистісних конструктів Джорджа Келлі. Теорія поштовху та теорія потягу. Теорія особистості Вільяма Джемса. Поняття «потoku свідомості». Самоповага = успіх/домагання. Концепція транзактного аналізу Еріка Берна. Его-стани.
  9. Когнітивна психологія. Жан Піаже. Трансперсональна психологія. Роберто Ассаджіолі. Станіслав Гроф. Чампіон-Курт Тойч. Екзистенціальна психологія. Ролло Мей. Umwelt, Mitwelt, Eigenwelt.
  10. Французька соціологічна школа. Еміль Дюркгейм. П'єр Жане. Описова психологія. Вільгельм Дільтей. Типи особистості Едуарда Шпрангера.
  11. Типологія особистостей Олександра Лазурського. Борис Ананьєв. Поняття інтеріоризації. Вольф Мерлін. Теорія інтегральної індивідуальності.
  12. Принцип діяльності у концепції особистості Сергія Рубінштейна. Культурно-історична теорія особистості Льва Виготського. Диспозиційна концепція Володимира Ядова. Стратометрична концепція Артура Петровського.

Тема 2. Діяльнісна теорія особистості Олексія Леонт'єва.

1. Поняття предметної діяльності. Діяльність як психічне відображення і як процес. Свідомість як особлива форма психіки, що виникає в людини в процесі становлення праці і суспільних стосунків. Діяльність людини як засіб трансформації її мотивів і потреб.
2. Поняття відображення. Психіка як «суб'єктивний образ об'єктивної реальності». Чуттєвий (психічний) образ як модель (результат сприйняття мозком зовнішніх об'єктів). Діяльність як перехід об'єкта в його суб'єктивну форму та в її об'єктивні результати. Кільцева структура діяльності.
3. Зустріч потреби з предметом як акт опредмечування потреби. Поняття інтеріоризації. Внутрішня і зовнішня діяльність людини. Людська

- діяльність як дія, або ланцюг дій. Іntenціональні (цільові) та операційні (дієві) аспекти діяльності. Операція як спосіб здійснення дії.
4. Трансформації діяльності. Втрата мотиву. Поява нового мотиву. Рухомий характер окремих складових системи діяльності. Виділення проміжних цілей.
  5. Мікроструктура діяльності. Поняття «функціональних блоків», прямих і зворотних зв'язків, переходів між ними. Круговий рух «суб'єкт → діяльність → предмет», який розмикається в чуттєво-практичній діяльності.
  6. Чуттєвий образ як форма психічного відображення, породжена предметною діяльністю суб'єкта. Значення як утворення людської свідомості. Мова як носій значень суспільно вироблених способів (операцій) дії. Особистісний смисл як значення явища для самого суб'єкта.
  7. Особистість як внутрішній момент діяльності та вища інтегруюча інстанція. Особистість як відносно пізній продукт суспільно-історичного і онтогенетичного розвитку людини.
  8. Шлях дослідження особистості полягає як вивченні трансформацій суб'єкта, «фундаментальних перевертань» (Л. Сев), які створюються саморухом його діяльності в системі суспільних стосунків. Реальний базис особистості – сукупність її суспільних відносин до світу, що реалізуються в системі багатоманітних діяльностей.
  9. Ієрархічні відносини діяльностей у ході розвитку суб'єкта як ядро особистості. Центрування діяльностей навколо небагатьох найголовніших. Співвідношення діяльностей – співвідношення мотивів. Вивчення мотивів, їхнього розвитку, трансформації, здатності до роздвоєння функцій і зміщень всередині системи процесів.
  10. Співвідношення мотивів і потреб. Потреба як передумова діяльності та її результат. Трансформація потреби. Діяльність → потреба → діяльність. Емоції в ролі внутрішніх сигналів і відношень між мотивами (потребами) і успіхом або можливістю їх успішної реалізації. Неспівпадіння мотивів і цілей. Роздвоєння функцій мотивів. Смислоутворювальні мотиви. Мотивами-стимули. Ієрархічні зв'язки мотивів як «вузли» особистості.
  11. Процес цілеутворення і, відповідно, розвиток дій суб'єкта. Суперечність дій і мотивів, які їх породили. Явище кризи (розриви попередніх спілкувань, зміна професії, входження в нові обставини, необхідність від чогось звільнитися, щось утверджувати в собі). Дискредитація колишніх цілей. Поняття «зсуву мотиву на ціль». Зміна ієрархії мотивів (підвищення одних та пониження інших), поява нових мотивів та нових видів діяльності. Становлення системи особистісних смислів.
  12. Параметри особистості: 1) багатство зв'язків зі світом; 2) міра ієрархізованості діяльностей, їхніх мотивів (головний мотив – життєва ціль); 3) загальний тип будови. Структура особистості як відносно стійка

конфігурація ієрархізованих мотиваційних ліній. «Психологічний профіль» особистості. Характеристика особистості як внутрішня боротьба різних систем життєвих відносин. Розвиток смислів як продукт розвитку мотивів діяльності.

Змістовий модуль 2.

Теорія та методика стильової та інтерпретаційної діяльності музиканта.

Тема 1. «Реконструкція» генетичних витоків музичного стилю. Стильові системи і підсистеми.

1. Поняття стилю в древньогрецькому, середньовічному, ренесансному мистецтві та мистецтві епохи Просвітництва.
2. Розробка проблематики стилю в дослідженнях ХІХ століття – Олександра Серова, Густава Лароша, Еміля Наумана, Генріха Вольфліна, Альфреда Адлера, Ернста Курта.
3. Поняття стилю в ХХ столітті. Праці Йосипа Іоффе, Болеслава Яворського, Бориса Асаф'єва, Марка Арановського, Семена Скребкова, Арнольда Сохора, Лео Мазеля, Віктора Бобровського, Тамари Ліванової, Юрія Холопова, Володимира Протопопова, Валентини Конен, Віктора Беркова, Юрії Тюліна, Віктора Цуккермана, Євгена Назайкінського, Всеволода Медушевського, Михайла Михайлова.
4. Музичний стиль та інші категорії. Музичне мислення. Музична творчість. Зміст і форма. Художній метод. Музичний жанр.
5. Змінюваність сприйняття музичних явищ в залежності від історично-епохальних умов. Стильові зв'язки – стильові ознаки – музично-виразові засоби. Традиція як найглибша форма вираження спадкоємності.
6. Розглядування стильових ознак крізь призму їх функціонально-виразовій активності та значущості, а також у співвіднесенні всезагального, особливого та окремого. Ієрархія стильових ознак: система організації звукового матеріалу, склад, принципи розвитку, в т. ч. закономірності формотворення, мелодія, метро-ритм, артикуляція, динаміка, тембр, жанр і т. ін.
7. Стильовий аналіз і цілісний аналіз. Типи аналізу – атрибуція слухова, атрибуція зорова, стильовий аналіз, аналіз стилю (стильових систем в цілому).
8. Індивідуальний стиль. Стиль і творчість. Суб'єктивні і об'єктивні фактори еволюції стилю. Психологія музично-творчого процесу. Аналіз індивідуального стилю.
9. Історично-епохальний стиль. Напрямок і течія. Школа. Стилi Відродження, бароко, класицизму, романтизму.
10. Національний стиль. Ідейно-естетичні традиції культури. Жанрово-тематичний фактор. Зв'язок з фольклором як одна із форм вираження

національного начала. Спадкоємність по відношенні до національної професійної творчості. Проблема синтезу національного та інонаціонального.

Тема 2.

Творчі аспекти музичної інтерпретації. Інтонаційно-творчі механізми аналізу музичного твору.

1. Музична інтерпретація як одна із форм музичної творчості.
2. Поняття інтонації у дослідженнях Бориса Асаф'єва, Арнольда Сохора, Лео Мазеля, Тетяни Чередниченко, Віктора Москаленка, Юрія Чекана. Термінологічна опозиція «інтонація – інтонування». Поняття інтонаційної моделі. Інтерпретація як процес: «інтонаційна модель – інтонування – інтонація».
3. Поняття музичного твору у працях Євгена Назайкінського, Юрія Кочнева, Катерини Руч'євської, Віктора Москаленка.
4. Інтонаційно-репродуктивний та інтонаційно-продуктивний шляхи осягнення внутрішнього світу музичного твору. Дихотомія «мова – мовлення» (Фердинан де Соссюр).
5. Поняття музичного виконавства. Вербально-мовне, вокальне та рухомо-пластичне інтонування. Формування музичного задуму в фольклорі та професійній музичній творчості. Виконавське втілення.
6. Механізм творчого мислення. Музична пам'ять. Виконавська імпровізація як «творчість вслух».
7. Музична архітектоніка. Симультанний образ музичного твору і процес інтонування. Форма як процес і форма як схема (Борис Асаф'єв). Попереджуюче архітектонічне уявлення. Резюмуюче архітектонічне уявлення. Опорні архітектонічні віхи виконання-інтонування. Опозиція «принцип–даність» (Борис Асаф'єв, Лео Мазель, Віктор Бобровський, Юрій Тюлін, Всеволод Медушевський).
8. Музична тема у визначеннях Юрія Холопова, Віри Валькової, Бориса Асаф'єва, Лео Мазеля, Катерини Руч'євської. Функції теми: тема як основний носій музичної образності, як опорна віха формотворення, як засіб творчої комунікації, як соціальний феномен. Тема-принцип і тема-даність. Тема-режисер і тема-актор.
9. Базисний та арковий види музичної архітектоніки як глибинні граматичні структури музичної мови. Багатоелементна аркова організація на прикладі схеми Олега Соколова (прикладі поступового розвитку та замкненого становлення).
10. Поняття жанру і стилю (Михайло Михайлов, Євген Назайкінський, Всеволод Медушевський). Первинна і вторинна жанрово-творчі ситуації. Функціонування теми-режисера в фольклорі та професійній музиці. Жанрові начала як первинні елементи музичного інтонування.

11. Поняття ладу (Юрій Тюлін, Семен Скребков, Едуард Алексєєв). Ладовий устій. Лад як учасник процесу інтонування.
12. Методика цілісного інтонаційного аналізу Лео Мазеля, Віктора Цуккермана. Визначення мети аналізу. Основні позиції методики інтонаційного аналізу Віктора Москаленка: формування попередніх архітектонічних уявлень, перевірка різних можливостей тематичного керування, інтонаційне здійснення.
13. Архітектоніка попереджуючого типу. Виділення проблемних місць (ситуацій) музичного твору. Провідні і допоміжні архітектонічні опори. Жанрові ознаки. Тематичний розвиток. Зони кульмінацій. Домінуючі інтонаційні плани. Рельєф і фон. Подієвість музичного твору. Сміслові орієнтири інтонування. Контраст суб'єктивного і об'єктивного смислового спрямування. Форма-резюме і форма-прогноз.
14. Слуховий експеримент. Мисленнева апробація можливостей музичних тем. Виділення жанрово-інтонаційних домінант. Музична інтонація як проект. Стиль інтерпретатора: індивідуальний стиль композитора, жанрові та формотворчі параметри інтонування твору, музичний твір як субстильове явище, виконавська версія твору.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Питання на екзамен (12 семестр)

1. Особистість. Структура особистості. Поняття та основні підходи до вивчення творчості та творчої особистості.
2. Класифікація здібностей. Обдарованість. Талант. Воля. Характер.
3. Потреби, мотиви, види мотивів, мотивація. Спрямованість особистості.
4. Мікро- та макро-структура діяльності. Види діяльності.
5. Концепції особистості Зігмунда Фрейда, Карен Хорні, Еріха Фромма та Еріка Еріксона.
6. Типологія особистості Карла Густава Юнга.
7. Теорія поля Курта Левіна. Концепція суспільних почуттів Альфреда Адлера та формула особистості Едварда Чейса Толмена.
8. «Я-концепція» Карла Роджерса. Персональні диспозиції Гордона Оллпорта. Види мотивів Абрахама Маслоу.
9. Факторні теорії особистості Раймонда Кеттела, Ганса Айзенка, Джорджа Келлі, Вільяма Джемса та Еріка Берна.
10. Особистість у когнітивній (Жан Піаже), трансперсональній (Роберто Ассаджіолі, Станіслав Гроф, Чампіон-Курт Тойч) та екзистенціальній психології (Ролло Мей).
11. Особистість у соціологічній (Еміль Дюркгейм, П'єр Жане) та описо-

- вій (Вільгельм Дільтей, Едуард Шпрангер) психології.
12. Концепції особистостей Олександра Лазурського, Бориса Ананьєва та Вольфа Мерліна.
  13. Концепції особистості Сергія Рубінштейна, Льва Виготського, Володимира Ядова та Артура Петровського.
  14. Поняття предметної діяльності у теорії особистості Олексія Леонтьєва.
  15. Кільцева структура діяльності. Іntenціональні (цільові) та операційні (дієві) аспекти діяльності.
  16. Трансформації діяльності. Втрата мотиву. Поява нового мотиву. Виділення проміжних цілей діяльності.
  17. Ієрархічні відносини діяльностей у ході розвитку суб'єкта як ядро особистості.
  18. Співвідношення мотивів і потреб. Смыслоутворювальні мотиви. Мотиви-стимули. Ієрархічні зв'язки мотивів як «вузли» особистості.
  19. Процес цілеутворення. Явище кризи. Дискредитація цілей. «Зсув мотиву на ціль». Становлення системи особистісних смислів.
  20. Структура особистості як відносно стійка конфігурація ієрархізованих мотиваційних ліній.
  21. Поняття стилю в древньогрецькому, середньовічному, ренесансному мистецтві та мистецтві епохи Просвітництва.
  22. Розробка проблематики стилю в дослідженнях ХІХ та ХХ століття.
  23. Музичний стиль у зв'язку з категоріями мислення, творчості, змісту і форми, методу та жанру.
  24. Стильові зв'язки – стильові ознаки – музично-виразові засоби. Поняття традиції.
  25. Стильовий аналіз і цілісний аналіз. Типи аналізу.
  26. Аналіз індивідуального стилю.
  27. Історично-епохальний стиль. Напрямок і течія. Школа.
  28. Національний стиль.
  29. Музична інтерпретація як одна із форм музичної творчості.
  30. Поняття інтонації. Інтерпретація як процес: «інтонаційна модель – інтонування – інтонація».
  31. Музичний твір. Інтонанційно-репродуктивний та інтонаційно-продуктивний шляхи осягнення його змісту.
  32. Музичне виконавство. Вербально-мовне, вокальне та рухомо-пластичне інтонування. Задум та його виконавське втілення.
  33. Механізм творчого мислення. Музична пам'ять. Виконавська імпровізація.
  34. Музична архітектоніка. Попереджуючі та резюмуючі архітектонічні уявлення. Опозиція «принцип–даність».
  35. Музична тема та її функції. Тема-режисер і тема-актор.
  36. Базисний та арковий види музичної архітектоніки.

37. Жанр та лад як елементи музичного інтонування.
38. Методика цілісного інтонаційного аналізу Лео Мазеля, Віктора Цуккермана.
39. Основні позиції методики інтерпретаційного аналізу Віктора Москаленка.
40. Стиль інтерпретатора та виконавська версія твору.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, семінари, письмові тестові завдання, письмові самостійні та контрольні роботи, екзамен.

Критерії оцінювання контрольної роботи

відмінно (5) – студент правильно і повно засвоїв всі питання, у відповіді продемонстрував розуміння основних понять і принципів музично-творчої діяльності, знання теоретичних джерел, володіння термінологічним апаратом та методиками стильового, цілісного інтонаційного та інтерпретаційного аналізу музичних творів. Матеріал відповіді виклав логічно, згідно з нормами літературної мови.

добре (4) – студент правильно, але не повно засвоїв всі питання, у відповіді допустив 2–3 незначні неточності – продемонстрував не достатнє розуміння основних понять і принципів музично-творчої діяльності та знання теоретичних джерел, натомість – добре володіння термінологічним апаратом та методиками стильового, цілісного інтонаційного та інтерпретаційного аналізу музичних творів. Матеріал відповіді виклав не досить логічно, але згідно з нормами літературної мови.

задовільно (3) – студент частково засвоїв питання, у відповіді допустив 5–6 неточностей, продемонстрував задовільне розуміння основних понять і принципів музично-творчої діяльності та теоретичних джерел, в цілому непогане володіння термінологічним апаратом та основами методик стильового, цілісного інтонаційного та інтерпретаційного аналізу музичних творів. Матеріал відповіді виклав не досить логічно, з мовними помилками.

незадовільно (2) – студент не розкрив змісту питань, виявив повне незнання теоретичного матеріалу, продемонстрував відсутність практичних навичок.

5. Список джерел

1. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности / К. А. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 334 с.
2. Айзенк Г. Как измерить личность / Ганс Айзенк, Вильсон Гленн ; пер. с англ. А. Белопольский. – М. : Когико-центр. – 2000. – 284 с.
3. Ананьев Б.Г. Психологическая структура личности и её становление в процессе индивидуального развития человека / Б.Г. Ананьев // Психология личности в трудах отечественных психологов / сост. Куликов В. В. – СПб ; Москва ; Харьков ; Минск : Питер. – 2000. – 480 с. (Серия «Хрестоматия по психологии»). – С. 48–55.
4. Арановский М. Музыкальный текст. Структура и свойства / Арановский М. Г. – М. : Композитор, 1998. – 343 с.
5. Арановский М. Г. Синтаксическая структура мелодии: исследование / М. Г. Арановский . – М. : Музыка, 1991. – 320 с.
6. Асафьев Б. В. Речевая интонация / Б. В. Асафьев. – М. ; Л.: Музыка, 1965. – 136 с.
7. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. – М. : Худ. лит., 1975. – 501 с.
8. Бершадская Т. Лекции по гармонии / Т. Бершадская. – Л. : Музыка, 1985. – 238 с.
9. Блинова М. Музыкальное творчество и закономерности высшей нервной деятельности / М. Блинова. – Л. : Музыка, 1974. – 143 с.
10. Бонфельд М. Музыка: Язык. Речь. Мышление: опыт системного исследования музыкального искусства / М. Бонфельд. – СПб. : Композитор, 2006. – 648 с.
11. Валькова В. Б. Музыкальный тематизм – мышление – культура: монография / В. Б. Валькова. – Н. Новгород : Изд-во ННГУ, 1992. – 161 с.
12. Веришко О. В. Композиции с интертекстуальной моделью в свете художественной системы Э. В. Денисова : дис... канд. искусств. : спец. 17.00.02 – Музыкальное искусство / Веришко О. В. – М., 2004. – 244 с.
13. Выготский Л.С. Мышление и речь. Психологическое исследование ; коммент. В. С. Библера, И. В. Пешкова / Л. С. Выготский. – М. : Лабиринт, 1996. – 416 с. (Философия риторики и риторика философии)
14. Гальперин П.Я. Введение в психологию / П.Я. Гальперин. – М : Изд-во Московского университета, 1976. – 146 с.
15. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст./ Н. О. Герасимова-Персидська. – К. : Муз. Україна, 1978. – 264 с.
16. Горак Я. До ювілею Дмитра Бортнянського. Геній / Яким Горак // Поступ. – 2001. – 13–14 лист.
17. Горюхина Н. Очерки по вопросам музыкального стиля и формы / Н. Горюхина. – К. : Муз. Україна, 1985. – 112 с.

18. Гуляницкая Н. Введение в современную гармонию / Н. Гуляницкая. – М. : Музыка, 1984. – 256 с.
19. Джемс У. Личность / У. Джемс / Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 61–70.
20. Дьячкова Л. Проблемы интертекста в художественной системе музыкального произведения / Дьячкова Л. // Интерпретация музыкального произведения в контексте культуры : сб. тр. РАМ им. Гнесиных. – М. : РАМ им. Гнесиных, 1994. – Вып. 129. – С. 17–28.
21. Єфіменко А. Лисенкові твори у виконанні Олександра Козаренка звучать у Мюнхені / Аделіна Єфіменко // Українська музика. – 2012. – №1(3). – С. 14–18.
22. Зильберквит М. А. Музыкально-исполнительское искусство / М. А. Зильберквит. – М. : Знание, 1982. – 56 с.
23. Золотухина Е. Н. Категория интертекстуальности в современном русском языке : дис... канд. филолог. наук : спец. 10.02.01 – Русский язык / Золотухина Е. Н. – Калуга, 2009. – 207 с.
24. Кияновська Л. Сильові тенденції у Львівській композиторській школі 80–90-х років / Л. Кияновська // Мистецькі обрії–99 (Альманах АМУ). – 2000. – Т. 2. – С. 131–140.
25. Коган Г. М. Вопросы пианизма : избр. ст. / Г. М. Коган. – М. : Сов. композитор, 1968. – 462 с.
26. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века / Когоутек Ц. – М. : Музыка, 1976. – 367 с.
27. Козаренко О. Феномен національної музичної мови: монографія / Олександр Козаренко / [відп. ред. І. Пяковський, О. Купчинський]. – Л. : 2000. – 284 с. – (Українознавча бібліотека НТШ. Число15).
28. Конен В. Театр и симфония: роль оперы в формировании классической симфонии / Валентина Конен. – М. : Музыка, 1975. – 375 с.
29. Котляревский И. А. К вопросу о понятийности музыкального мышления / Котляревский И. А. // Музыкальное мышление: сущность, категории, аспекты исследования: сб. ст. ; [сост. Л. И. Дыс]. – К. : Муз. Украина, 1989. – С. 28–35.
30. Коханик І. До проблеми музичного стилю в сучасному теоретичному музикознавстві / Ірина Коханик // Теоретичні та практичні питання культурології. – Вип. ІХ. : Українське музикознавство на зламі століть. – Мелітополь, 2002. – С. 70–82.
31. Лазурский А.Ф. Избранные труды по психологии / А. Ф. Лазурский. – М. : Наука, 1997. – 446 с. (Серия «Памятники психологической мысли»)
32. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. История и современность / Марина Лобанова. – М. : Музыка, 1997. – 224 с.

33. Лотман Ю. М. Структура художественного текста / Лотман Ю. М. // Лотман Ю. М. Об искусстве. – СПб. : Искусство – СПб, 1998. – С. 14–285.
34. Мазель Л. Анализ музыкальных произведений / Л. Мазель, В. Цуккерман. – М. : Музыка, 1979. – 752 с.
35. Майерс Д. Социальная психология / 2-е изд., исправл.; перев. с англ. / Дэвид Майерс. – СПб. : Изд-во «Питер», 1999. – 688 с. (Серия «Мастера психологии»)
36. Мартинсен К.А. Индивидуальная фортепианная техника на основе звукотворческой воли / К. А. Мартинсен ; [пер. с нем. В. Л. Михелис; ред., примеч. и вст. ст. Г. М. Когана]. – М. : Музыка, 1966. – 220 с.
37. Маслоу А.Г. Мотивация и личность / перев. с англ. Татлыбаевой А.М.; вступ. ст. Акулиной Н. Н. / Абрахам Гарольд Маслоу. – СПб. : Евразия, 1999. – 478 с.
38. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / В. Медушевский. – М. : Музыка, 1976. – 256 с.
39. Мейли Р. Черты личности / Р. Мейли // Психология личности. Тексты / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 142–149.
40. Мильштейн Я. И. Статьи, воспоминания, материалы / Я. И. Мильштейн ; [сост. Е. Калининская, С. Мильштейн]. – М. : Сов. композитор, 1990. – 288 с.
41. Москвичев С.Г. Проблемы мотивации в психологических исследованиях / С.Г. Москвичев. – К. : Наукова думка, 1975. – 142 с.
42. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке / Евгений Назайкинский. – М. : Владос, 2003. – 248 с.
43. Николаев А. А. Ещё раз о семиотике и множественности исполнительского образа / А. А. Николаев // Музыкальное исполнительство: сб. ст. – Вып. 8 ; [сост. Г. Я. Эдельман; отв. ред. А. А. Николаев; общая ред. Г. Я. Эдельмана и В. А. Натансона]. – М. : Музыка, 1973. – С. 3–19.
44. Олпорт Г. Принцип «редукции напряжения» / Г. Олпорт // Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 160–107.
45. Павлишин С. Зарубежная музыка XX века. Пути развития. Тенденции / С. Павлишин. – К. : Муз. Україна. – 1980. – 210 с.
46. Петровский А.В. История и теория психологии: в 2-х тт.. – Т. 2 / Петровский А.В., Ярошевский М. Г. – Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 1996. – 416 с.
47. Пиаже Ж. Избранные психологические труды / пер. с англ. и фр. ; вступ. статья В. А. Лекторского, В. Н. Садовского, Э. Г. Юдина / Жан Пиаже. – М. : Международная педагогическая академия, 1994. – 680 с.

48. Платонов К.К. Проблемы способностей / К.К. Платонов. – М. : Наука, 1972. – 312 с.
49. Пономаренко О. Ю. Основні тенденції розвитку українського фортепіанного концерту 80–90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 – Музичне мистецтво / Пономаренко О. Ю. – К., 2003. – 21 с.
50. Пясковский И. Б. Логика музыкального мышления / И. Б. Пясковский. – К. : Муз. Україна, 1987. – 184 с.
51. Ревенко Н. В. Фортепіанна творчість українських композиторів у контексті розвитку музичної культури України (80–90 роки ХХ століття): автореф. дис... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.01 – теорія і історія культури / Н. В. Ревенко. – К., 2004. – 20 с.
52. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека ; пер. с англ. / общ. ред. и предисл. Исениной Е.И. / Карл Р. Роджерс. – М. : Изд. группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 480 с.
53. Рудкевич Л.А. Талант: психология и становление / Л.А. Рудкевич // Социальная психология личности. – Л. : Знание, 1974. – С. 207–222.
54. Савчук І. Б. Екзистенційні мотиви світобачення модерністського майстра (на матеріалі камерної музики 20-х років ХХ століття в Україні): автореф. дис... канд. мистецтвознав.; спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / Савчук І. Б. ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. – К., 2005. – 20 с.
55. Самойленко А. Музыкаведение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога / А. Самойленко. – О. : Астропринт, 2002. – 244 с.
56. Скребкова-Филатова М. С. Фактура в музыке. Художественные возможности. Структура. Функции / М. С. Скребкова-Филатова. – М. : Музыка. – 1985. – 290 с.
57. Сохор А. Н. Теория музыкальных жанров. Задачи и перспективы / А. Н. Сохор // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. – М. : Музыка, 1971. – С. 280–311.
58. Суходольский Г.В. Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г.В. Суходольский. – Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1976. – 118 с.
59. Фейнберг С. Е. Пианизм как искусство / С. Е. Фейнберг. – М. : Классика ХХІ, 2003. – 340 с.
60. Фромм Э. Характер и социальный процесс / Э. Фромм // Психология личности. Тексты / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 48–54.
61. Хитрук А. Н. Одиннадцать взглядов на фортепианное искусство / А. Н. Хитрук. – М. : Классика–ХХІ, 2007. – 320 с.
62. Холопов Ю. Об общих логических принципах современной гармонии / Ю. Холопов // Музыка и современность. – Вып. 8. – М. : Музыка, 1974. – С. 229–277.

63. Холопова В.Н. Музыка как вид искусства / В. Н. Холопова. – СПб. : Лань, 2000. – 319 с.
64. Чекан Ю. І. Інтонаційний образ світу як категорія історичного музикознавства : дис... доктора мистецтвознав. – 17.00.03 – Музичне мистецтво ; НМАУ імені П. І. Чайковського / Чекан Ю. І. – К., 2010. – 408 с.
65. Шаймухаметова Л. Н. Семантический анализ музыкальной темы / Л. Н. Шаймухаметова. – М. : РАМ им. Гнесиных, 1998. – 265 с.
66. Шип С. В. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення: автореф. дис... д-ра мистецтвознав.: спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / Шип С. В.; НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К., 2002. – 42 с.
67. Шпрангер Э. Основные индивидуальные типы индивидуальности / Э. Шпрангер // Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 55–60.

Додаткова література

1. Абульханова-Славская К.А. Типология активности личности в социальной психологии / К.А. Абульханова-Славская // Психология личности и образ жизни; отв. ред. Е.В. Шорохова. – М. : Наука, 1987. – С. 10–14.
2. Алексеев А. Д. История фортепианного искусства / А. Д. Алексеев. – Ч. 3. – М. : Музыка, 1982. – 288 с.
3. Ананьев Б.Г. Психология и проблемы человекознания / под ред. А.А. Бодалева / Б. Г. Ананьев. – М. : Изд-во «Институт практической психологии»; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1996. – 384 с.
4. Арановский М. Симфонические искания / М. Арановский. – Л. : Сов. композитор, 1979. – 286 с.
5. Архімович Л. Нариси з історії української музики: в 2-х тт. ; [Архімович Л., Каришева Т., Шеффер Т., Шреєр-Ткаченко О.]. – К. : Мистецтво, 1964. – 240 с.
6. Барсова И. Опыт этимологического анализа (к постановке вопроса) / Барсова И. // Советская музыка. – 1988. – №9. – С. 66–73.
7. Бенч-Шокало О.Г. Український хорівий спів: актуалізація звичаєвої традиції: навч. посіб. / Ольга Бенч-Шокало. – К. : Ред. журн. «Укр. світ», 2002. – 440 с.
8. Бехтерев В.М. Объективное изучение личности: избранные труды по психологии личности: в 2-х тт.. Т. 2. ; отв. ред. Г. С. Никифоров, Л. А. Коростылева / В. М. Бехтерев. – СПб : Алетейя, 1999. – 282 с.
9. Бобровский В. П. Тематизм как фактор музыкального мышления: Очерки. – Вып. 1. / В. П. Бобровский. – М. : Музыка, 1989. – 268 с.

10. Борев Ю. Б. Эстетика ; [4-е изд., доп.] / Ю. Б. Борев. – М. : Политиздат, 1988. – 490 с.
11. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник / М.Й. Варій ; Львів. держ. ун-т безпеки діяльності. – 4 вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 1047 с.
12. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К. Вилюнас. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1990. – 283 с.
13. Выготский Л.С. Развитие личности и мировоззрения ребенка / Л.С.Выготский // Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б.Гиппенрейтер, А. А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С.161–165.
14. Гачев Г. Национальные образы мира / Георгий Гачев. – М. : Сов. писатель, 1988. – 233 с.
15. Головаха Е.И. Структура групповой деятельности: социально-психологический анализ / Е.И. Головаха; отв. ред. Л.В. Сохань. – К. : Наук. думка, 1979. – 138 с.
16. Гордеева Н.Д. Функциональная структура действия / Н.Д. Гордеева, В.П. Зинченко. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 208 с.
17. Гофман Й. Фортепианная игра. Ответы на вопросы о фортепианной игре / Й. Гофман. – М. : Классика XXI, 2007. – 192 с.
18. Гуренко Е. Г. Проблемы художественной интерпретации: философский анализ / Е. Г. Гуренко. – Новосибирск : Наука, 1982. – 256 с.
19. Джемс У. Психология / под. ред. Л.А. Петровской / У. Джемс. – М. : Педагогика, 1991. – 368 с.(Классики мировой психологии)
20. Дьячкова О. А. Метафора як фактор художньої активності музичного твору: автореф. дис... канд. мистецтвознав.; спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / О. А. Дьячкова. – К., 1999. – 18 с.
21. Зейгарник Б.В. Теория личности Курта Левина / Б.В. Зейгарник. – М. : Изд-во Московского университета, 1981. – 118 с.
22. Зинькевич Е. Mundus musicae. Тексты и контексты: избранные статьи / Елена Зинькевич. – К. : Задруга, 2007. – 616 с.
23. Карпяк А. Я. Флейтове мистецтво в музичній культурі Львова (19–20 ст.): автореф. дис... канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / А. Я. Карпяк ; НМАУ ім. П. І. Чайковського. – К., 2002. – 21 с.
24. Ковалев В. И. Мотивы поведения и деятельности / В. И. Ковалев. – М. : Наука, 1988. – 192 с.
25. Коган Г. М. Работа пианиста / Г. М. Коган. – М. : Классика XXI, 2005. – 204 с.
26. Козаренко О. В. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку : автореф. дис... д-ра мистецтвознав. : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / Козаренко О. В.; НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К., 2001. – 36 с.

27. Кон Ю. Вопросы анализа современной музыки / Ю. Кон. – Л. : Сов. композитор, 1982. – 150 с.
28. Копець Л.В. Психологія особистості / Л.В. Копець. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 458 с.
29. Котляревский И. А. Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства / И. А. Котляревський // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Вип. 7 : Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття. – К., 2000 – С. 31–33.
30. Кремлев Ю. Интонация и образ в музыке / Ю. Кремлев // Интонация и музыкальный образ. – М. : Музыка, 1965. – С. 35–52.
31. Кузьмин Е.С. Социально-психологические особенности личности / Е.С. Кузьмин // Социальная психология личности. – Л. : Знание, 1974. – С. 8–12.
32. Левитов Н.Д. Психология характера. – изд. 3-е, испр. и доп. / Н.Д. Левитов. – М. : Просвещение, 1969. – 424 с.
33. Лосев А. Ф. Форма – Стиль – Выражение / А. Ф. Лосев. – М. : Мысль, 1995. – 944 с.
34. Ляшенко І. Ф. Національне та інтернаціональне в музиці / І. Ф. Ляшенко. – К. : Наук. думка, 1991. – 272 с.
35. Мазель Л. А. О природе и средствах музыки: теоретический очерк / Л. А. Мазель. – М. : Музыка, 1991. – 80 с.
36. Маркова Е.Н. Интонационность музыкального искусства: научное обоснование и проблемы педагогики / Е. Н. Маркова. – К. : Муз. Украина, 1990. – 176 с.
37. Маслоу А. Самоактуализация / А Маслоу // Психология личности. Тексты / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузырея. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 108–117.
38. Медушевский В. Музыкальный стиль как семиотический объект / В. Медушевский // Советская музыка. – 1979. – №3. – С. 30–39.
39. Медушевский В. В. Интонационная форма музыки: исследование / В. В. Медушевский. – М. : Композитор, 1993. – 262 с.
40. Метнер Н. Повседневная работа пианиста и композитора / Н. Метнер. – М. : Гос. муз. изд., 1963. – 92 с.
41. Моляко В.А. Психология творческой деятельности. – К. : Общество «Знание» Украинской ССР, 1978. – 45 с.
42. Назайкинский Е. В. Логика музыкальной композиции / Е. В. Назайкинский. – М. : Музыка, 1982. – 319 с.
43. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры / Г. Г. Нейгауз. – М. : Музыка, 1999. – 240 с.
44. Оборин Л. Н. Композитор-исполнитель / Л. Н. Оборин // Вопросы фортепианного исполнительства: сб. ст. – Вып. 8 ; [сост. Г. Я. Эдельман; отв. ред. А. А. Николаев; общая ред. Г. Я. Эдельмана и В. А. Натансона]. – М. : Музыка, 1973. – С. 138–142.

45. Павлишин С. З неопублікованого / Стефанія Павлишин. – Львів : Світ, 2010. – 132 с.
46. Петровский А.В. История и теория психологии: в 2-х тт.. – Т. 1 / Петровский А.В., Ярошевский М. Г. – Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 1996. – 416 с.
47. Петровский А.В. Теория личности с позиций категориального анализа психологии / А.В. Петровский // Психология личности в трудах отечественных психологов / сост. Куликов В. В. – СПб ; Москва ; Харьков ; Минск : Питер. – 2000. – 480 с. (Серия «Хрестоматия по психологии»). – С. 75–83.
48. Платонов К.К. Концепция динамической функциональной структуры личности / К.К. Платонов // Психология личности в трудах отечественных психологов / сост. Куликов В. В. – СПб ; Москва ; Харьков ; Минск : Питер. – 2000. – 480 с. (Серия «Хрестоматия по психологии»). – С. 119–130.
49. Пономарев Я.А. Психология творения / Я.А. Пономарев. – М. : Московский психолого-социальный институт ; Воронеж : Издательство НПО «МОЖЭК», 1999. – 480 с.
50. Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 288 с.
51. Рабинович Д. А. Исполнитель и стиль / Д. А. Рабинович // Рабинович Д. А. Избранные статьи. – Вып. 1. Проблемы пианистической стилистики. – М. : Сов. композитор, 1979. – 320 с.
52. Рейнвальд Н.И. Личность как предмет психологического анализа / Н.И. Рейнвальд. – Харьков: Изд. об'єд. «Вища школа» ; Изд-во при Харьк. гос. ун-те, 1974. – 163 с.
53. Рубинштейн С.Л. Теоретические вопросы психологии и проблема личности / С. Л. Рубинштейн // Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 28–34.
54. Савицька Н. В. Вікові аспекти композиторської життєтворчості : автореф. дис... д-ра мистецтвознав.; спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / Савицька Н. В.; НМАУ ім. П. І. Чайковського. – К. – 2010. – 36 с.
55. Салдан С.О. Жанрово-стильові моделі у фортепіанній творчості львівських композиторів ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.03 – Музичне мистецтво / С. О. Салдан. – К., 2006. – 17 с.
56. Скребков С. С. Художественные принципы музыкальных стилей / С. С. Скребков. – М. : Музыка, 1973. – 446 с.
57. Соколов О.В. О принципах структурного мышления в музыке // Проблемы музыкального мышления / О. В. Соколов. – М. : Музыка, 1974. – С. 153–176.

58. Суходольский Г.В. Основы психологической теории деятельности / Г.В. Суходольский. – Ленинград : Изд-во Ленинградского университета, 1988. – 166 с.
59. Узнадзе Д.Н. Мотивация – период, предшествующий волевому акту / Д. Н. Узнадзе // Психология личности. Тексты / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 80–85.
60. Фрейд З. Я и Оно: Сочинения / Зигмунд Фрейд. – М. : ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс ; Харьков : Изд-во «Фолио», 1998. – 1040 с. (Серия «Антология мысли»)
61. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. Motivation und Handeln. – Т.1; пер. с нем. / под ред. Б.М. Величковского; предисловие Л.И. Анциферовой, Б.М. Величковского / Хайнц Хекхаузен. Heinz Neckhausen. – М. : Педагогика, 1986. – 408 с.
62. Холопов Ю. Классические структуры в современной гармонии / Ю. Холопов // Теоретические проблемы музыки XX века. – Вып. 1 ; [ред.-сост. Ю.Тюлин]. – М. : Музыка, 1967. – С. 91–128.
63. Холопов Ю. Н. Принцип классификации музыкальных форм и жанров / Ю. Н. Холопов // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. – М. : Музыка, 1971. – С. 41–94.
64. Чекан О. Е. Художній простір музичного твору: генеза та функціонування : дис... канд. мистецтвознав. – спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво ; НМАУ імені П. І. Чайковського / Чекан О. Е. – К., 1999. – 187 с.
65. Чекан Ю. Музикознавча компаративістика: від методу – до науки / Юрій Чекан // Музикознавчі студії інституту мистецтв ВНУ імені Лесі Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського. – 2012. – Вип. 10. – С. 6–18.
66. Шип С. «Музыкальное произведение» как видовая категория и структурные свойства музыкального текста / Сергей Шип // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Вип. 20 : Музичний твір: проблема розуміння. – К., 2002. – С. 13–22.
67. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. / Сергій Шип. – К. : Заповіт, 1998. – 367 с.
68. Юнг К. Г. Аналитическая психология: прошлое и настоящее / К. Г. Юнг, Э. Сэмюэлс, В. Одайник, Дж. Хаббэк; сост В. В. Зеленский, А. М. Руткевич. – М. : Мартис, 1995. – 320 с. (Классика зарубежной психологии).